

Codul de procedură penală și Legea de punere în aplicare

- ◆ Reglementări anterioare ◆ Legislație conexă
- ◆ Decizii ale Curții Constituționale
- ◆ Recursuri în interesul legii ◆ Hotărâri prealabile
- ◆ Index

Ediția a 8-a actualizată la **2 octombrie 2018**
și îngrijită de avocat dr. Petruț Ciobanu

Editura Rosetti International
București, 2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROMÂNIA [Legislație]

Codul de procedură penală și Legea de punere în aplicare : Reglementări anterioare, Legislație conexă, Decizii ale Curții Constituționale, Recursuri în interesul legii, Hotărâri prealabile, Index. - Ed. a 8-a / îngrijită de avocat dr. Petruț Ciobanu. - București : Rosetti International, 2018

ISBN 978-606-8794-75-4

I. Ciobanu, Petruț (ed.)

34

Copyright © 2018 Editura ROSETTI International

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate Editurii ROSETTI International. Drepturile de distribuție aparțin în exclusivitate Editurii ROSETTI International.

Redactor: Marian Florescu

Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

Editura ROSETTI INTERNATIONAL

București, Str. Ion Brezoianu nr. 9, ap. 6, sector 5

cod poștal: 050022

tel.: +04 021 314 77 81; 0726 178 175; 0724 305 413

e-mail: distributie@editurarosetti.ro

www.editurarosetti.ro

SUMAR

Abrevieri	4
Tabla de materii	5
Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală	10
Index	329
Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (<i>extras</i>)	346

Abrevieri

CDFUE	Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului/ Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CP 1969	Codul penal din 1969
CPP 1968	Codul de procedură penală din 1968
D.	Decretul
H.G.	Hotărârea Guvernului
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
L.	Legea
M. Of.	Monitorul Oficial, Partea I
C. civ.	Codul civil (Legea nr. 287/2009)
CP	Codul penal (Legea nr. 286/2009)
CPC	Codul de procedură civilă (Legea nr. 134/2010)
CPP	Codul de procedură penală (Legea nr. 135/2010)
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
Regl. ant.	Reglementarea anterioară
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Tabla de materii

	Art.
PARTEA GENERALĂ	1-284
Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale	1-13
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	14-28
Capitolul I. Acțiunea penală	14-18
Capitolul II. Acțiunea civilă	19-28
Titlul III. Participanții în procesul penal	29-96
Capitolul I. Dispoziții generale.....	29-34
Capitolul II. Competența organelor judiciare.....	35-76
<i>Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești</i>	35-40
<i>Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești</i>	41-42
<i>Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești</i>	43-52
<i>Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară</i>	53-54
<i>Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora</i>	55-63
<i>Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea</i>	64-76
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora.....	77-81
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia.....	82-83
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia	84-85
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia	86-87
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea	88-96
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	97-201
Capitolul I. Reguli generale.....	97-103
Capitolul II. Audierea persoanelor.....	104-131
<i>Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor</i>	104-106

<i>Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului</i>	107-110
<i>Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente</i>	111-113
<i>Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor</i>	114-124
<i>Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor</i>	125-130
§ 1. Protecția martorilor amenințați.....	125-129
§ 2. Protecția martorilor vulnerabili.....	130
<i>Secțiunea a 6-a. Confruntarea</i>	131
Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor.....	132-137
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare.....	138-153
Capitolul V. Conservarea datelor informatice.....	154-155
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri.....	156-171
<i>Secțiunea 1. Percheziția domiciliară</i>	157-164
<i>Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție</i>	165-168 ¹
<i>Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri</i>	169-171
Capitolul VII. Expertiza și constatarea.....	172-191
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea.....	192-195
Capitolul IX. Fotografierea și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane.....	196
Capitolul X. Mijloace materiale de probă.....	197
Capitolul XI. Înscrisurile.....	198-201
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale	202-256
Capitolul I. Măsurile preventive.....	202-244
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	202-208 ¹
<i>Secțiunea a 2-a. Reținerea</i>	209-210
<i>Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar</i>	211-215 ¹
<i>Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauțiune</i>	216-217
<i>Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu</i>	218-222
<i>Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă</i>	223-240
<i>Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive</i>	241-242
<i>Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor</i>	243-244
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical.....	245-248
<i>Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical</i>	245-246
<i>Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie</i>	247-248
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.....	249-256

Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune	257-284
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere.....	257-267
Capitolul II. Termenele.....	268-271
Capitolul III. Cheltuielile judiciare.....	272-276
Capitolul IV. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite.....	277-279
Capitolul V. Nulitățile.....	280-282
Capitolul VI. Amenda judiciară.....	283-284

PARTEA SPECIALĂ.....285-603

Titlul I. Urmărirea penală	285-341
Capitolul I. Dispoziții generale.....	285-287
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală.....	288-298
<i>Secțiunea 1. Reglementări generale</i>	288-294 ¹
<i>Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă</i>	295-298
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror.....	299-304
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale.....	305-326
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale</i>	305-311
<i>Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale</i>	312-313
<i>Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală</i>	314-320
<i>Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale</i>	321-323
<i>Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror</i>	324-326
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței.....	327-331
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale.....	332-335
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală.....	336-341

Titlul II. Camera preliminară.....342-348

Titlul III. Judecata	349-477 ¹
Capitolul I. Dispoziții generale.....	349-370
Capitolul II. Judecata în primă instanță.....	371-407
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor</i>	371-390
<i>Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței</i>	391-407
Capitolul III. Apelul.....	408-425
Capitolul III ¹ . Contestația.....	425 ¹
Capitolul V. Căile extraordinare de atac.....	426-470
<i>Secțiunea 1. Contestația în anulare</i>	426-432
<i>Secțiunea a 2-a. Recursul în casație</i>	433-451

Secțiunea a 3-a. Revizuirea	452-465
Secțiunea a 4-a. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	466-470
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	471-477 ¹
Secțiunea 1. Recursul în interesul legii	471-474 ¹
Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	475-477 ¹
Titlul IV. Proceduri speciale	478-549¹
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției	478-488
Capitolul I ¹ . Contestația privind durata procesului penal	488 ¹ - 488 ⁶
Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	489-503
Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori	504-520
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire	521-526
Capitolul V. Procedura reabilitării	527-537
Capitolul VI. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri	538-542
Capitolul VII. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare	543-547
Capitolul VIII. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală	548-549
Secțiunea 1. Dispoziții generale	548
Secțiunea a 2-a. Recunoașterea unor acte judiciare străine	549
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării	549 ¹
Titlul V. Executarea hotărârilor penale	550-601¹
Capitolul I. Dispoziții generale	550-554
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor	555-581
Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale	555-561
Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare	562-565
Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță	566-574
Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții	575-576
Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat	577-578

Secțiunea a 6-a. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre	579-581
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea	581 ¹ -596
Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la aplicarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei	581 ¹ -582
Secțiunea 1 ¹ . Schimbări în executarea unor hotărâri	583-588
Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	589-591
Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	592-594
Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei	595-596
Capitolul IV. Dispoziții comune	597-601 ¹
Titlul VI. Dispoziții finale	602-603

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală^[1]

(Publicată în Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010)

[1] Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală a fost modificată prin:

- **L. nr. 255/2013** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013);
- **O.U.G. nr. 3/2014** pentru luarea unor măsuri de implementare necesare aplicării Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru implementarea altor acte normative (M. Of. nr. 98 din 7 februarie 2014), aprobată prin Legea nr. 58/2016 (M. Of. nr. 285 din 14 aprilie 2016);
- **O.U.G. nr. 82/2014** pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 911 din 15 decembrie 2014), aprobată prin Legea nr. 75/2016;
- **Decizia Curții Constituționale nr. 336/2015**, M. Of. nr. 342 din 19 mai 2015. (A se vedea decizia în extras la art. 235);
- **O.U.G. nr. 24/2015** pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 473 din 30 iunie 2015), aprobată prin Legea nr. 116/2016;
- **L. nr. 318/2015** pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 961 din 24 decembrie 2015);
- **O.U.G. nr. 6/2016** privind unele măsuri pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică dispuse în procesul penal (M. Of. nr. 190 din 14 martie 2016);
- **L. nr. 75/2016** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 334 din 29 aprilie 2016);
- **O.U.G. nr. 18/2016** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016);
- **L. nr. 116/2016** privind aprobarea O.U.G. nr. 24/2015 pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 418 din 2 iunie 2016);
- **L. nr. 151/2016** privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 545 din 20 iulie 2016);
- **O.U.G. nr. 70/2016** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 866 din 31 octombrie 2016);
- **O.U.G. nr. 13/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 92 din 1 februarie 2017);

- **O.U.G. nr. 14/2017** privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 101 din 5 februarie 2017);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 625/2016** publicată în M. Of. nr. 107 din 7 februarie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 70);
- **L. nr. 9/2017** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 14/2017 privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 144 din 24 februarie 2017);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 22/2017**, publicată în M. Of. nr. 159 din 3 martie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 220);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 17/2017**, publicată în M. Of. 261 din 13 aprilie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 213);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 90/2017**, publicată în M. Of. nr. 291 din 25 aprilie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 311);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 2/2017**, publicată în M. Of. nr. 324 din 5 mai 2017. (A se vedea decizia redată în extras la art. 453);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 257/2017**, publicată în M. Of. 472 din 22 iunie 2017. (A se vedea decizia redată în extras la art. 21);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 244/2017**, publicată în M. Of. nr. 529 din 6 iulie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 145);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 302/2017**, publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 281);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 437/2017**, publicată în M. Of. nr. 763 din 26 septembrie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 348);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 562/2017**, publicată în M. Of. nr. 837 din 23 octombrie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 117);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 651/2017**, publicată în M. Of. nr. 1000 din 18 decembrie 2017. (A se vedea decizia redată în extras la art. 434);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 554/2017**, publicată în M. Of. nr. 1013 din 21 decembrie 2017. (A se vedea decizia redată în extras la art. 282);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 802/2017**, publicată în M. Of. nr. 116 din 6 februarie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 345);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 21/2018**, publicată în M. Of. 175 din 23 februarie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 352);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 22/2018**, publicată în M. Of. nr. 177 din 26 februarie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 102);
- **L. nr. 49/2018** privind precursorii de explozivi, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, M. Of. nr. 194 din 2 martie 2018 (cu aplicare din 1 aprilie 2018);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 79/2018**, publicată în M. Of. nr. 399 din 9 mai 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 215¹⁾);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 102/2018**, publicată în M. Of. nr. 400 din 10 mai 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 505);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 354/2018**, M. Of. nr. 579 din 9 iulie 2018. (A se vedea decizia redată în extras la art. 252³⁾).

PARTEA GENERALĂ

Titlul I

Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora.

(1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2) Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.^[1]

Legislație conexă: L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – *Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală* – art. 268⁸ și art. 268⁸ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 2 alin. (1)]

Legislație conexă: L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – *Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală* – art. 268⁸ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;^[2]
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3) În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu

^[1] Alin. (2) al art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 1 din L. nr. 255/2013.

^[2] Lit. c) a alin. (1) și alin. (3) și (6) de la art. 3 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 2 din L. nr. 255/2013.

excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată, mai puțin când se dispune începerea judecării potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c).^[1]

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6) Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 5²]

Legislație conexă: Constituția României – art. 23 alin. (11); ♦ CEDO – art. 6 par. 2; ♦ CDFUE – art. 48 alin. (1); ♦ Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 65 din 11 martie 2016).

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 3; ♦ art. 202 alin. (1)]

Legislație conexă: Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 65 din 11 martie 2016); ♦ L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017)

^[1] Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 11 pct. 1 din C.U.G. nr. 18/2016.

– Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală – art. 268⁴ și art. 268²¹ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 6. Ne bis in idem. Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Legislație conexă: CEDO – art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional; ♦ CDFUE – art. 50; ♦ L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală – art. 268⁸ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 7. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. (1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 2 alin. (2)]

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 1 alin. (1)]

Legislație conexă: Convenția EDO – art. 6; ♦ CDFUE – art. 47 alin. (2); ♦ Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 65 din 11 martie 2016).

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 5]

Legislație conexă: Constituția României – art. 23; ♦ CEDO – art. 5 parag. 1; ♦ CDFUE – art. 6; ♦ Directiva nr. 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 142 din 1 iunie 2012); ♦ L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală – art. 268⁸ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3) Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.^[1]

(4) Înainte de a fi ascultat, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 6]

Legislație conexă: Constituția României – art. 24; ♦ CEDO – art. 6 parag. 3 lit. b)-c); ♦ CDFUE – art. 48 alin. (2); ♦ Directiva nr. 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 142 din 1 iunie 2012); ♦ Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de

^[1] Alin. (3) al art. 10 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 3 din L. nr. 255/2013.

a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (J.O. nr. L 294 din 6 noiembrie 2013; ♦ Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 65 din 11 martie 2016); ♦ L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – *Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală* – art. 268²⁵ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(2) Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 5¹]

Legislație conexă: Constituția României – art. 22 alin. (2), art. 26 și art. 28; ♦ CEDO – art. 3 și art. 8; ♦ CDFUE – art. 1, art. 4 și art. 7; ♦ CP – art. 280, art. 281 și art. 282.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3) Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei.^[1]

(4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 7, art. 8]

Legislație conexă: Constituția României – art. 128; ♦ CEDO – art. 6 parag. 3 lit. e); ♦ Directiva nr. 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 280 din 26 octombrie 2010).

^[1] Alin. (3) al art. 12 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 4 din L. nr. 255/2012.

Art. 13. Aplicarea legii procesuale penale în timp și spațiu.

(1) Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

(2) Legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege.

Legea de aplicare nr. 255/2013:

Art. 3. Legea nouă se aplică de la data intrării ei în vigoare tuturor cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, cu excepțiile prevăzute în cuprinsul prezentei legi.

Art. 4. (1) Actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile Codului de procedură penală.

(3) În cauzele aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a legii noi, încălcarea, în cursul urmăririi penale, a dispozițiilor legale privind prezența obligatorie a învinutului sau a inculpatului ori asistarea obligatorie a acestora de către apărător poate fi invocată până la începerea dezbaterilor.

Legislație conexă: CP – art. 8; ♦ L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (cu modificările aduse prin L. nr. 236/2017) – *Secțiunea a 6-a: Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală* – art. 268⁸ (cu aplicare de la data de 17 decembrie 2017).

Titlul II

Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitolul I

Acțiunea penală

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 9]

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale. Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există;
 - b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;
 - c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;
 - d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;
 - e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;
 - f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;
 - g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii;
 - h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;
 - i) există autoritate de lucru judecat;
 - j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.
- (2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e) și j), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 10]

Legea de aplicare nr. 255/2013:

Art. 19. Atunci când, în cursul procesului, se constată că în privința unei fapte comise anterior intrării în vigoare a Codului penal sunt aplicabile dispozițiile

art. 18¹ din Codul penal din 1968, ca lege penală mai favorabilă, procurorul dispune clasarea, iar instanța dispune achitarea, în condițiile Codului de procedură penală.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale. (1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege.

(2) În cursul judecății acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal.^[1] [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 11]

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului. În caz de amnistie, de prescripție, de retragere a plângerii prealabile, de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate ori în cazul renunțării la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 13 alin. (1)]

Capitolul II

Acțiunea civilă

Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile. (1) Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.^[2]

(2) Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3) Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită în numele acesteia de către reprezentantul legal sau, după caz, de către procuror, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2), și are ca obiect, în funcție de interesele persoanei pentru care se exercită, tragerea la răspundere civilă delictuală.

(4) Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile. [Regl. ant.: CPP 1968 – art. 14, art. 17, art. 18]

Legislație conexă: L. nr. 304/2004 privind organizarea judiciară – art. 63 lit. d) și g).

Recurs în interesul legii. Prin decizia nr. 17/2015, M. Of. nr. 875 din 23 noiembrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 din Codul de procedură penală stabilește:

^[1] Alin. (2) al art. 17 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 5 din L. nr. 255/2013.

^[2] Alin. (1) și (3) ale art. 19 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 6 din L. nr. 255/2013.